

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om ändring av 15 kap. 1 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I propositionen föreslås att lagen om utkomstskydd för arbetslösa ändras så, att jämkad arbetslöshetsförmån kan beviljas fram till den 31 december 2009 även om maximi-

tiden för utbetalning av jämkad arbetslöshetsförmån har uppfyllts.

Lagen avses träda i kraft den 1 januari 2008.

MOTIVERING

1. Nuläge och föreslagna ändringar

I 4 kap. 1 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002) föreskrivs om de situationer då jämkad arbetslöshetsförmån kan beviljas. Rätt till jämkade arbetslöshetsförmåner har enligt lagrummet en arbetssökande som utför deltidsarbete, dock inte om deltidsarbetet baserar sig på en arbetstidsförkortning som gjorts på arbetstagarens initiativ, och en arbetssökande vars arbetstid per dag eller per vecka har förkortats på grund av permittering eller som är förhindrad att arbeta på grund av en sådan stridsåtgärd som inte står i samband med den arbetssökandes anställningsvillkor eller arbetsförhållanden. Denna rätt har också en arbetssökande som har tagit emot heltidsarbete för högst två veckor samt en arbetssökande som har inkomst av företagsverksamhet eller eget arbete som utgör bisyssla.

Enligt 4 kap. 6 § 1 mom. betalas jämkad arbetslöshetsförmån för högst 36 månader. Maximitiden tillämpas på de arbetslöshetsförmåner som betalats från och med den

1 april 2000. Bestämmelser om ikraftträdan- det finns i 15 kap. 1 § 5 mom. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa, där det föreskrivs att jämkad arbetslöshetsförmån kan beviljas fram till den 31 december 2007 även om maximitiden på 36 månader har uppfyllts. Jämkad arbetslöshetsförmån kan betalas ut även efter det att maximitiden för utbetalning har uppfyllts, om en person tar emot heltidsarbete för högst två veckor eller om en person före utgången av maximitiden för utbetalningen har uppnått den ålder som berättigar till tilläggsdagar enligt lagens 6 kap. 9 §. Maximitiden börjar räknas från början när någon utan avbrott under minst sex månader har haft ett heltidsarbete eller när någon efter det att maximitiden gått ut har arbetat i den omfattningen att han eller hon på nytt uppfyller arbetsvillkoret.

Som en följd av ikraftträdandebestämmelsen har det faktum att maximitiden för utbetalning gått ut ännu inte hindrat utbetalningen av jämkade arbetslöshetsförmåner. Det har dock alltid funnits en maximitid för utbetalning av jämkad arbetslöshetsförmån. Avsikten med bestämmelsen har varit att förhindra

sådana situationer där den jämkade förmånen blir en permanent lönesubvention för personer som inte arbetar heltid eller för företagare med sådant arbete som utgör bisyssla. Avsikten med utkomstskyddet för arbetslösa är inte att stödja deltidarbetsmarknaden. Det är dock ändamålsenligt att stödja deltidarbete i sådana situationer då heltidsarbete inte kan erbjudas.

Social- och hälsovårdsministeriet lät göra en undersökning av hur den jämkade arbetslöshetsförmånen påverkar arbetsmarknaden och hur arbete erbjuds och tas emot. Behovet av utredning uppstod i samband med att den föreskrivna maximitiden för utbetalning av jämkad arbetslöshetsförmån senarelades till utgången av 2007 (RP 189/2005). Syftet med undersökningen var att få ytterligare information om jämkade arbetslöshetsförmåner, deras inriktning, utkomsten för mottagare av förmånerna samt om betydelsen av jämkade arbetslöshetsförmåner på arbetsmarknaden. De viktigaste resultaten av undersökningen har publicerats i sammandraget Jämkad arbetslöshetsförmån: inriktning, utkomst och inverkan på sysselsättning. Social- och hälsovårdsministeriet, rapporter 2007:40 (på finska). Utförliga resultat publiceras i Statens ekonomiska forskningscentrals rapporter.

Regeringen har i överensstämmelse med regeringsprogrammet för statsminister Matti Vanhanens andra regering inlett en totalreform av den sociala tryggheten. Syftet med reformen är att göra arbete mer sporrande, minska fattigdomen och säkerställa en tillräcklig grundtrygghet i alla livssituationer. För att arbetsmarknaden ska fungera bättre övervägs samtidigt en reform av beskattningen, grundtryggheten (inklusive bostadsbidraget) och utkomstskyddet för arbetslösa. Ärendet bereds i en av regeringen tillsatt kommitté där också arbetsmarknadsorganisationerna är representerade. Avsikten är att kommittén ska slutföra sitt arbete före utgången av 2009.

I samband med reformen av den sociala tryggheten är det ändamålsenligt att man som en del av reformen av utkomstskyddet för arbetslösa även bedömer situationen för dem som får jämkad arbetslöshetsförmån och behoven av en reform av den jämkade arbetslöshetsförmånen, inklusive ikraftträdandet

för maximitiden för utbetalning. Därför föreslås att ikraftträdandebestämmelsen i 15 kap. 1 § 5 mom. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa ändras så att jämkad arbetslöshetsförmån alljämt kan betalas fram till den 31 december 2009, även om maximitiden har uppfyllts.

2. Propositionens konsekvenser

2.1. Ekonomiska konsekvenser

År 2006 betalades sammanlagt 117,5 miljoner euro i jämkad inkomstrelaterad dagpenning, 11,1 miljoner euro i jämkad grunddagpenning och 31,8 miljoner euro i jämkat arbetsmarknadsstöd. Av alla som fick dagpenning under året har cirka 25 procent fått jämkad dagpenning. Av dem som får arbetsmarknadsstöd har 13 procent fått jämkat arbetsmarknadsstöd. Under det första halvåret 2007 har varje månad i medeltal 16 400 mottagare av inkomstrelaterad dagpenning, 7 300 mottagare av arbetsmarknadsstöd och 3 100 mottagare av grunddagpenning fått jämkad arbetslöshetsförmån.

Oftast har jämkad arbetslöshetsförmån endast betalats under en kort tid. I slutet av 2006 hade 4 500 arbetslösa fått jämkad arbetslöshetsförmån för en längre tid än maximitiden på 36 månader. Av dessa fick 2 470 personer förmåner från Folkpensionsanstalten och 2 090 personer inkomstrelaterad dagpenning. Nästan hälften av dessa personer hade dock redan fyllt 55 år. Maximitiden tillämpas inte på en person som före utgången av maximitiden på 36 månader har uppnått den ålder som berättigar till tilläggsdagar inom utkomstskyddet för arbetslösa. Dessutom kan jämkad arbetslöshetsförmån betalas även efter det att maximitiden gått ut i de fall där en arbetslös tar emot heltidsarbete för högst två veckor. Maximitiden uppskattas således gälla ca 2 500 personer.

För största delen av dem som får jämkad arbetslöshetsförmån varierar arbetslöshetsperioderna mellan perioder med heltidsarbetslöshet och perioder med deltidarbetslöshet. Utgående från preliminära undersökningsresultat ser det ut som om utbetalning av jämkad arbetslöshetsförmån inte försvårar anställning på heltid.

Deltidsarbeten och korttidsjobb snarare främjar heltidsanställning.

Om denna maximitid tillämpas och hälften efter maximitidens utgång söker heltidsarbete eller fortsätter med deltidsarbete utan arbetslöshetsförmån och hälften avstår från deltidsarbete och får full arbetslöshetsförmån, har en fortsatt utbetalning av jämkade förmåner ingen betydande ekonomisk verkan.

2.2. Konsekvenser för medborgarna

Kvinnor är oftare sysselsatta på deltid än män. Av dem som fått jämkad dagpenning i fråga om det inkomstrelaterade skyddet har tre fjärdedelar varit kvinnor. Av dem som har fått jämkad förmån över tre år är kvinnornas andel ännu större, över 80 procent. I fråga om förmåner från Folkpensionsanstalten är skillnaden inte lika tydlig; kvinnornas andel av dem som fått jämkad förmån är ca 64 procent och av dem som fått jämkad förmån över tre år 58 procent.

Ju längre jämkad arbetslöshetsförmån har betalats, desto större andel av mottagarna hör till de äldre åldersklasserna. Längst har jämkad arbetslöshetsförmån betalats till dem som får jämkad förmån på basis av deltidsarbete. De vanligaste yrkena bland dem som hade fått jämkad arbetslöshetsförmån över 36 månader var inom yrkessektorerna fastighets- och städningsarbete, försäljningsarbete, in-kvarteringsverksamhet samt sekreterar- och kontorsarbete.

Även om partiell sysselsättning i kombination med jämkad arbetslöshetsförmån förbät-

rar den arbetslösas ekonomiska ställning är partiellt arbetslösa huvudsakligen låginkomsttagare. År 2004 var lönen under jämningsperioden i genomsnitt 770 euro i månaden bland dem som fick inkomstrelaterad dagpenning och 450 euro i månaden bland dem som fick jämkade förmåner av Folkpensionsanstalten. Partiell sysselsättning minskade dock fattigdomsriskerna i förhållande till helt arbetslösa, bland dem som fick inkomstrelaterad dagpenning från åtta till fem procent och bland dem som fick arbetslöshetsförmåner av Folkpensionsanstalten från 73 till 48 procent mätt i skattepliktiga nettoinkomster. Möjligheten att även i fortsättningen få jämkad arbetslöshetsförmån förbättrar ställningen för personer inom lågavlönade och kvinnodominerade branscher.

3. Beredning

Propositionen har beretts vid social- och hälsovårdsministeriet. I samband med beredningen har de centrala arbetsmarknadsorganisationerna, Folkpensionsanstalten, Försäkringsinspektionen och Arbetslöshetskassornas Samorganisation rf hörts.

4. Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2008.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

Lagförslag

Lag

om ändring av 15 kap. 1 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 30 december 2002 om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002)
15 kap. 1 § 5 mom., sådant det lyder i lag 1008/2005, som följer:

15 kap.	jämkad arbetslöshetsförmån beviljas en så- dan person som avses i 4 kap. 1 § 1 mom. 1—4 punkten fram till den 31 december 2009.
Ikraftträdandebestämmelser	
1 §	-----

Ikraftträdande

Utan hinder av 4 kap. 6 § 1 mom. i denna
lag kan, även om maximitiden har uppfyllts,

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2008.
Åtgärder som verkställigheten av lagen
förutsätter får vidtas innan lagen träder i
kraft.

Helsingfors den 12 oktober 2007

Republikens President

TARJA HALONEN

Social- och hälsovårdsminister *Liisa Hyssälä*

*Bilaga
Lagförslag*

Lag

om ändring av 15 kap. 1 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 30 december 2002 om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002) 15 kap. 1 § 5 mom., sådant det lyder i lag 1008/2005, som följer:

Gällande lydelse

15 kap.

Ikraftträdelsebestämmelser

1 §

Ikraftträdande

Utan hinder av 4 kap. 6 § 1 mom. i denna lag kan, även om maximitiden har uppfyllts, jämkad arbetslöshetsförmån beviljas en sådan person som avses i 4 kap. 1 § 1 mom. 1—4 punkten fram till den 31 december 2007.

Föreslagen lydelse

15 kap.

Ikraftträdandebestämmelser

1 §

Ikraftträdande

Utan hinder av 4 kap. 6 § 1 mom. i denna lag kan, även om maximitiden har uppfyllts, jämkad arbetslöshetsförmån beviljas en sådan person som avses i 4 kap. 1 § 1 mom. 1—4 punkten fram till den 31 december 2009.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2008.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.
